

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmmæ Virtvtvm, Ac Vitiorvm , Tomus ...

Guilelmus <Peraldus>

Lvgdvni, 1585

Quare istæ quatuor virtutes dicantur cardinales. Cap. I.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46132)

tum est, oratio. Ber. Amorem Dei in homine à gratia gentiū
 ctar lectio, meditatio pascit, oratio cōfortat & illuminat. ¶ Sto
 tū est, tentatio. Greg. in Moral. Electorū desideria in prosperita
 te deprimūtur, aduersitate proficiūt: sicut ignis flatu premitur
 vt crescat, & vnde quasi extingui cernitur, inde roboratur, cum
 per tentationem humilitas proficit. Prospera est ipsa aduersitas
 quæ mentē ab elatione custodit. ¶ Et notādum est quod nullus
 ad tantā perfectionē peruenit in vita ista, ad quantā velle pos
 uenire. Ambr. super Luc. Nemo est qui tantū virtutis apprehen
 dat, quāū desiderat: quia omnipotēs Deus interiora discernit
 ipsis spiritualibus profectibus modum ponit, & ex hoc homines
 quod apprehendere conatur, & nō valet, in illis se nō eleuat quā
 valet. Item notandum, quod sicut dicit Augu. perfecta charitas
 nec cupiditatem habet seculi, nec timorem seculi, per quas dicitur
 ianuas intrat, & regnat inimicus, qui primò timore, deinde cha
 ritate pellēdus est. i. Io. 4. Perfecta charitas foras mittit timo
 rē. Glo. Timorē illum, scilicet quo timet quisque seciēs operatio
 stitia: ne veniat districtus iudex, & se minus castigatū damna
 ¶ Item notādum, quod sex sunt species perfectionis. ¶ Prima est
 perfectio sufficientiæ: de qua Matthæi 5. Estote perfecti sicut
 Pater vester celestis perfectus est. ¶ Secunda est comparatiua
 quā debent habere clerici respectu laicorum. Genes. 6. Nō est
 perfectus in generationibus suis: id est, cōparatione eorum qui
 erāt de generatione sua. ¶ Tertia est ordinis, ad quā tenentur
 sacris ordinibus constituti, ad quā pertinet continētia. Eisa
 Mūdāmini q fertis vasa Domini. ¶ Quarta est professionis, quæ
 pertinet ad religiosos. Matt. 19. Si vis perfectus esse, vade & vende
 de omnia quæ habes, & da pauperibus. ¶ Quinta est prelatio
 nis. Io. 10. Bonus pastor animā suā dat pro ouibus suis. Greg.
 homil. Cū incomparabiliter longe melior sit anima quæ vult
 mus terrena substantiā quam possidemus: qui non dat pro ouibus
 suis substantiam suam, quo modo pro his daturus est animā
 suam? ¶ Sexta est securitatis: qui hanc habent, cupiunt esse
 solui, & esse cum Christo. Ad Philip. 1.

Tertia partis principalis de 4 virtutibus Cardinalibus

Tract. I. De ipsis Virtutibus Cardinalibus in cōmuni.

Quare istæ quatuor virtutes dicantur cardinales. CAP. I.

DICTO de tribus virtutibus Theologicis, dicendū est
 quatuor cardinalibus. De quibus habetur Sap. 8. Sobri
 tatem, inquit, & prudentiā docet iustitiam, & virtutes
 quibus

quibus vtilius nihil est in vita hominibus. Sobrietatē vocat, quā
 vtilitate nomine vocamus tēperantiam. Virtutem vocat, quā cō-
 muniter vocamus fortitudinē. Alias duas vocat nominibus no-
 bis vtilitatis. De his hoc modo agetur. ¶ Primò dicitur quare di-
 cantur cardinales: licet non meminerim me legisse eas sic vo-
 cari in canone Sacrae scripturae, vel à prophetis, vel sacris expo-
 sitibus. Secundo, numerus earū ostēdetur. Terriò, de singulis
 agetur. Quartò, diuisio earū quā Macrobius ponit subnectetur.
 ¶ Circa primum notandum, quòd quatuor de causis possumus
 intelligere eas dici cardinales. Primò, propter stabilitatē. Cardio
 stabilis manet, licet ostium in eo vertatur. Prouerb. 26. Sicut
 ostiū vertitur in cardine suo: sic piger in lectulo suo. Sic hęc qua-
 tuor virtutes stabiles sunt, licet ea circa quæ versantur, scilicet
 ea quibus vtendū est, sint mutabilia. Hęc quatuor virtutes ani-
 mam quasi quadratam reddunt, & ideo stabilē vndique. Figura
 enim quadrata vndique stabilis est. Heb. 13. Oprimum est gra-
 tia stabilire cor. Prudentia animam tenet in veritate vtili: ne
 per ignorantiam, vel errorem, vel curiositatem ab ea recedat.
 Temperantia tenet eam in necessitate, ne per superfluitatem
 vel diminutionem ab ea recedat. Fortitudo tenet animum in
 quadam æqualitate, ne aduersitas eum deiciat. Iustitia in pro-
 ximi vtilitate, vt ei non noceat: sed potius vtilitati eius inten-
 dat. ¶ Secundo, quia sicut ostium cardini innititur: sic tota con-
 uersatio bona his quatuor virtutibus innititur, quæ cōuersatio
 consistit in faciendo bonum, & patiēdo malum Bern. Bonam
 vitam ego puto, & mala pati, & bona facere, & sic perseverare
 usque ad mortē. Cōuersatio bona quantū ad duo prædicta quasi
 ostium est quo intratur ad vitam beatam. Mat. 19. Si vis ad vitā
 ingredi, serua mandata. Act. 14. Per multas tribulationes oportet
 nos intrare in regnū celorū. ¶ Terriò, propter præminentia
 quam habent respectu ceterarū virtutū. Cardines enim dicun-
 tur primæ partēs cali, vel terræ, vel maris. Deuteron. 30. Si ad
 cardines cali fueris dissipatus, inde retrahet te Deus. 1. Regū
 1. Domini enim sunt cardines terræ. Job. 36. Cardines quoq; ma-
 ris operiet. Sic virtutes istæ primæ sunt respectu aliarum virtu-
 tum. Sic sicut cardinales præsent clero, & summus pōtifex per eos
 tota operatur: Sic hęc virtutes excellentiam habent respectu
 ceterarum virtutum, & anima per eas agit ardua opera, in quibus
 ceterarum consistit. Et sunt hęc virtutes cardinales ornatus cōuenien-
 tissimus cardinalibus, vnde specialem amorē debent habere ad
 eas. ¶ Quartò, propter principalitatē. Ceteræ enim virtutes ad

has aliquo modo reducuntur. Præterea istæ virtutes principales motus virtutis animæ dirigunt. Prudencia actum rationalis qui est discernere inter bonum & malum, vel inter duo bona quod melius, vel inter duo mala quod magis malum, Temperantia dirigit actum concupiscibilis, qui est, velle bonum, delectabile. Fortitudo actum irascibilis, qui est aggredi arduum, & sustinere quod est difficile ad sustinendum. Istæ ergo tres virtutes, tres actus principales trium virtutum animæ dirigunt quantum ad se: sed iustitia actus illos dirigit respectu proximi. Ipsa enim circuit omnes vires, ut dicit gl. Isid. super Gen.

De numero prædictarum virtutum.

C A P. I I.

Dicendum de numero prædictarum virtutum qui officiarum satis potest declarari. Vnde notandum quod Prudencia cæteris lumen præfert. Temperantia animam perficit respectu eius quod infra nos est. Fortitudo respectu eius quod contra nos est. Iustitia respectu eius, quod est iuxta nos vel supra nos, respectu proximi vel Dei. Aug. Prudencia est, eligere quod eligendum est. Fortitudo, nullis avelli molestiis. Temperantia, nullis illecebris. Iustitia, nulla superbia. In lib. de spiritu & anima: Prudencia est eligendis, temperantia in vitandis, fortitudo in tolerandis, iustitia distribuendis. Tullius in lib. de offi. Honestas à quatuor partibus manat. Vna cognitionis. Altera communitatis. Tercia magnanimitatis. Quarta, moderationis. Cognitionis pertinet ad prudentiam. Communitas ad iustitiam. Magnanimitas ad fortitudinem. Moderatio ad temperantiam. Hæ quatuor virtutes, virtutes esse contra quatuor affectus originales, quos Beda distinguit scilicet ignorantiam, infirmitatem, concupiscentiam, malitiam vel malignitatem. Prudencia contra ignorantiam. Fortitudo contra infirmitatem. Temperantia contra concupiscentiam. Iustitia contra malitiam, vel malignitatem. ¶ His quatuor virtutibus quasi quatuor lapidibus pretiosis constat corona sponse Christiane. Prudentiam habet à parte anteriori, ut caueat à futuris. Iustitiam à posteriori, ut satisfaciatur de præteritis. Temperantiam à dextris, ne eleuetur in prosperis. Fortitudinem à sinistris, ne succumbat in adversis. ¶ Cum virtus sit circa bonum, secundum philosophum Sapientis: Quadrupliciter verò peccat anima circa bonum scilicet vel eligendo quod apparet bonum, cum non sit: vel illud quod verè bonum est, ac si non esset bonum, fugiendo, eò quod minus bonum sit: vel appetendo quod simpliciter est bonum, cum sibi sit bonum, eò quod non sit commensuratum: vel appetendo quod proximo est malum, eò quod bonum sibi. Prudencia est contra peccata quæ prodit, & manifestat non esse bonum quod apparet esse bonum.